

VU Research Portal

Rubriek Straftoemeting

Duker, M.J.A.; Schuyt, P.M.

published in

Delikt en Delinkwent
2009

document version

Peer reviewed version

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Duker, M. J. A., & Schuyt, P. M. (2009). Rubriek Straftoemeting. *Delikt en Delinkwent*, 2009, 43-47.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

This is a postprint of

Rubriek Straftoemeting

Duker, M.J.A., Schuyt, P.M.

Delikt en Delinkwent, 2009, 43-47

Published version: no link available

Link VU-DARE: <http://hdl.handle.net/1871/47186>

(Article begins on next page)

Delikt en Delinkwent, Straftoemeting

Vindplaats:	DD 2009, 5	Bijgewerkt tot:	20-01-2009
Auteur:	M.J.A. Duker, P.M. Schuyt		

Straftoemeting

Deze rubriek bevat als gebruikelijk een overzicht van de rechtspraak van de afgelopen vier maanden, voor zover in het bijzonder relevant voor de straftoemeting. Verder worden enige andere ontwikkelingen op het terrein van sanctionering en straftoemeting gesignaleerd, zoals wetsvoorstellen en wetswijzigingen. Bovendien wordt melding gemaakt van nieuwe of gewijzigde (strafvorderings)richtlijnen, aanwijzingen en landelijke oriëntatiepunten.

Deze rubriek is afgesloten op 22 november 2008.

Rechtspraak

We beginnen met een aanbeveling tot het lezen van de conclusie van advocaat-generaal Knigge in zaaknummer 07/10699, gepubliceerd op 30 september 2008, LJN BF3741. In deze zaak bepleit de verdediging dat het Hof Arnhem het verweer dat de oplegging van een levenslange gevangenisstraf een schending oplevert van de artikelen 3 en 5 EVRM, ten onrechte of althans op onjuiste gronden heeft verworpen. Het gaat daarbij om de vraag of levenslang letterlijk mag worden genomen, zodat de oplegging van een levenslange gevangenisstraf als regel meebrengt dat de veroordeelde tot aan zijn dood wordt opgesloten. De conclusie van advocaat-generaal Knigge biedt niet direct nieuwe inzichten in deze materie, maar zet de huidige stand van zaken overzichtelijk op een rij. Het kan daarmee wellicht een welkome (juridische) bijdrage leveren aan het debat over de levenslange gevangenisstraf dat op dit moment o.a. in de politiek wordt gevoerd.

Dat overschrijding van de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 EVRM aanleiding kan zijn tot strafvermindering is niet nieuw. In HR 30 september 2008, LJN BD4882, kiest de Hoge Raad voor een bijzondere sanctionering op de overschrijding van de redelijke termijn door 'langdurige dadenloosheid van de justitiële autoriteiten'. De Hoge Raad vermindert de oorspronkelijke straf, te weten een gevangenisstraf voor de duur van zes maanden, waarvan zevenentachtig dagen voorwaardelijk met een proftijd van twee jaar en een taakstraf bestaande uit een werkstraf voor de duur van tweehonderd uren, door de deels voorwaardelijke straf om te zetten in een geheel voorwaardelijke straf. Dit maakt nieuwsgierig. De opmerkelijke lengte het oorspronkelijk opgelegde voorwaardelijke deel van de gevangenisstraf, zevenentachtig dagen, doet vermoeden dat de verdachte het onvoorwaardelijk opgelegde deel, te weten zes maanden min die zevenentachtig dagen, reeds in voorlopige hechtenis heeft ondergaan. Hoewel het niet vereist is dat de strafvermindering daadwerkelijk voordeel oplevert voor de verdachte, is deze afdoening door de Hoge Raad op zijn minst opvallend. Dit geldt temeer omdat hierdoor de verdachte, volgens de Hoge Raad, nu geen rechtens te respecteren belang meer heeft bij de klacht dat de oorspronkelijk onvoorwaardelijke gevangenisstraf ontoereikend is gemotiveerd.

In HR 30 september 2008, LJN BD4875 draait het om de vraag of artikel 27 Sr, waarin de aftrek van o.a. de ondergane voorlopige hechtenis van een opgelegde gevangenisstraf wordt geregeld, ook inhoudt dat de tijd die een verdachte gedurende de schorsing van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht is gesteld, bij de opgelegde gevangenisstraf in mindering moet worden gebracht. Volgens de Hoge Raad is voor deze redenering geen steun te vinden in het recht. Maar dat 'laat onverlet dat het de rechter vrij staat bij de strafoplegging rekening te houden met de omstandigheid dat de veroordeelde gedurende de schorsing van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht was gesteld', aldus de Hoge Raad.

Bij de straftoemeting mag de rechter rekening houden met ad informandum gevoegde feiten. Er moet dan zijn voldaan aan drie eisen: het moet voor aanvang van de terechtzitting aan de verdachte bekend zijn gemaakt dat het feit ad informandum zal worden gevoegd, de rechter moet ervan uit kunnen gaan dat het openbaar ministerie geen strafvervolgning ter zake van dat feit zal instellen én het moet aannemelijk zijn geworden dat de verdachte het ad informandum gevoegde feit heeft begaan doordat de verdachte het begaan van het feit ter terechtzitting heeft erkend. Als de verdachte niet ter terechtzitting verschijnt, kan aan de laatste eis worden voldaan als op grond van een elders gedane bekentenis aannemelijk is dat de verdachte het feit heeft begaan. In HR 30 september 2008, LJN BE9803 heeft de verdachte een feit bij de Koninklijke Marechaussee bekend, maar ter zitting bij de Kantonrechter ontkend. In hoger beroep verschijnt de verdachte niet ter zitting. Hij kan daar dus geen verklaring afleggen over het ad informandum gevoegde feit. Desondanks houdt het Hof rekening met dit feit bij de strafoplegging, zo blijkt uit de strafmotivering. Dit kan niet volgens de Hoge Raad:

'Tegen deze achtergrond heeft het Hof geen inzicht gegeven in zijn gedachtegang. Indien het van oordeel is dat het een ad informandum gevoegd feit bij de strafoplegging in aanmerking mag nemen ingeval de in hoger beroep niet verschenen verdachte dit feit weliswaar ter terechtzitting in eerste aanleg heeft ontkend, maar hij dit bij de politie heeft bekend, berust zijn oordeel op een onjuiste rechtsopvatting. Indien het heeft geoordeeld dat de

verdachte het ad informandum gevoegde feit ten overstaan van de Kantonrechter niet heeft ontkend, is dat oordeel niet zonder meer begrijpelijk. De strafoplegging is derhalve niet toereikend gemotiveerd.'

Hoewel het gebruik van oriëntatiepunten bij de straftoemeting inmiddels in de praktijk lijkt te zijn ingeburgerd, blijft er discussie bestaan over de vraag onder welke omstandigheden collectief van de landelijk vastgestelde LOVS-oriëntatiepunten mag worden afgeweken. Voor die discussie is de uitspraak van het Hof Amsterdam op 4 november 2008, LJN BG4143 van belang. De rechtbank Haarlem ontwikkelde voor de bestraffing van drugssmokkel via Schiphol oriëntatiepunten die afwijken van de landelijke oriëntatiepunten. De Rechtbank is van oordeel dat bij de bestraffing van drugssmokkel via Schiphol andere belangen spelen dan bij 'algemene' drugskoeriers, hetgeen afwijkende straftoemeting zou rechtvaardigen. Het Hof Amsterdam aanvaardde die afwijkende straftoemeting. Tot voor kort, want in zijn uitspraak van 4 november 2008 overweegt het hof:

'Anders dan het hof tot nu toe heeft gedaan, zal het vanaf nu, om redenen van rechtsgelijkheid, in plaats van de door de rechtbank Haarlem ontwikkelde richtlijnen, in zaken van smokkel van verdovende middelen naar Nederland via de luchthaven Schiphol bij het bepalen van de op te leggen straf in beginsel uitgaan van de landelijke LOVS-richtlijn inzake drugskoeriers, zoals die tot nu toe gold voor alle drugskoeriers met uitzondering van Schipholzaken. De reden hiervoor is dat - anders dan tot nu toe geruime tijd het geval is geweest - onder de huidige omstandigheden de enkele reden dat verdovende middelen via de luchthaven Schiphol het land zijn binnengesmokkeld onvoldoende rechtvaardiging biedt voor een afwijkende straftoemeting ten opzichte van de straftoemeting in strafzaken waarin sprake is van het binnensmokkelen van verdovende middelen in Nederland op andere luchthavens of via andere grensovergangen of havens.'

Tot slot weer een uitspraak in de serie 'onzorgvuldig gebruikmaken van justitiële documentatie als reden voor strafverhoging'. In HR 16 september 2008, LJN BD3692 gaat het om een verdachte die door het Hof Den Haag is veroordeeld wegens overtreding van artikel 30 WAM. Het feit is volgens de bewezenverklaring begaan op 19 juni 2004. Bij het bepalen van de straf voor dit feit heeft het Hof rekening gehouden met het feit dat de verdachte reeds eerder is veroordeeld voor overtreding van artikel 30 WAM, zo blijkt uit de strafmotivering. Het hof stelt dat die veroordelingen de verdachte er kennelijk niet van hebben weerhouden het feit weer te plegen. Echter, uit diezelfde strafmotivering blijkt dat de 'eerdere veroordelingen' hebben plaatsgevonden op 22 juni 2006 en 29 september 2004. Aangezien deze data liggen ná het feit waarvoor in deze zaak werd bestraft, hadden de (latere) veroordelingen de verdachte helemaal niet kunnen weerhouden het eerdere feit te plegen. De strafmotivering is naar het oordeel van de Hoge Raad dan ook onbegrijpelijk.

Overige ontwikkelingen

Hoewel het een bestuursrechtelijke regeling betreft, verdient hier vermelding dat de Wet tijdelijk huisverbod en het Besluit tijdelijk huisverbod in het Staatsblad zijn verschenen (Stb. 2008, 421 en Stb. 2008, 422) en naar verwachting op 1 januari 2009 in werking zullen treden (Kamerstukken II 30657, nr. 12). De betreffende regelingen zijn met name ingegeven door de wens huiselijk geweld te voorkomen en vormen een praktische bestuursrechtelijke benadering van strafbaar gedrag. De wet geeft de burgemeester de bevoegdheid voor tien dagen een huisverbod op te leggen aan een meerderjarige persoon indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat diens aanwezigheid in de woning ernstig of onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van één of meer personen die met hem in de woning wonen of daarin anders dan incidenteel verblijven of indien op grond van feiten en omstandigheden een ernstig vermoeden van dit gevaar bestaat. Het gelijktijdig met de wet in het Staatsblad verschenen besluit bevat nadere regels over de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om een huisverbod op te leggen. Die feiten en omstandigheden zijn in een bijlage bij het besluit nauwkeurig omschreven. In dit verband verdient ook vermelding dat op 1 augustus 2008 de Aanwijzing Huiselijk Geweld in werking is getreden met daarin regels omtrent de opsporing en vervolging van huiselijk geweld (Stcrt. 2008, nr. 141). Ten aanzien van de strafvordering is daarin voorgeschreven dat indien de verdachte is begonnen aan een vorm van daderhulpverlening of bereid is daaraan mee te werken, een (deels) voorwaardelijke straf kan worden gevorderd met een bijzondere voorwaarde. In dat verband kan ook als voorwaarde worden gesteld dat de verdachte zich houdt aan een contactverbod of een straatverbod, aldus de Aanwijzing. In andere gevallen is in beginsel een zware taakstraf of een gevangenisstraf aangewezen.

Op 11 november 2008 is de Wet invoering van een recidiveregeling voor ernstige verkeersdelicten in het Staatsblad verschenen (Stb. 2008, 433). De belangrijkste wijziging betreft de invoering van een nieuw artikel 123b WVV, waarin is bepaald dat in geval van recidive een rijbewijs zijn geldigheid verliest na een nieuwe onherroepelijke veroordeling (ook de strafbeschikking valt daaronder) 1. wegens overtreding van art. 6 WVV met ofwel een alcoholgehalte van boven de 435 microgram ofwel een weigering te voldoen aan een bevel als bedoeld in artikel 163 WVV, 2. wegens overtreding van artikel 8 WVV met een alcoholgehalte van boven de 435 microgram of 3. wegens weigering te voldoen aan een bevel als bedoeld in artikel 163 WVV. De recidive moet er kort samengevat in bestaan dat de betrokkene in de vijf jaar voorafgaand aan het nieuwe feit ook al voor een dergelijk feit onherroepelijk is veroordeeld (ook de strafbeschikking valt daaronder). Het aangepaste artikel 180 lid 5 WVV bepaalt nu dat bij ontzegging van de rijbevoegdheid teruggave van het rijbewijs plaatsvindt zodra de termijn van de ontzegging is verstreken, tenzij het rijbewijs op grond van artikel 123b ongeldig is. In dat verband is ook de zinsnede 'tot het tijdstip waarop de ontzegging is verstreken' in artikel 164 lid 4 WVV vervallen. De recidivist zal dus opnieuw een rijbewijs moeten aanvragen.

Op 1 november 2008 is de aangepaste Aanwijzing hoge transacties en bijzondere transacties in werking getreden. De aanwijzing schrijft de te volgen procedure voor bij het aanbieden van de verschillende soorten transacties. Hoge transacties zijn in beginsel die transacties waarbij de geldboete boven de € 50.000,- uitgaat of waarbij - door het deel aan schadevergoeding of ontneming - het totaalbedrag de € 500.000,- te boven gaat. Bijzondere transacties kunnen kort samengevat betrekking hebben op zaken die maatschappelijke onrust teweeg hebben gebracht of die een rechtsvraag van bijzonder belang betreffen. Een belangrijk voorschrift in de Aanwijzing is dat in beginsel een persbericht wordt uitgebracht waarin de naam van de verdachte wordt genoemd en de feiten staan vermeld ter zake waarvan de transactie is aangeboden. Dit zou in sommige zaken kunnen betekenen dat anonimiteit beter wordt gewaarborgd door openbare berechting dan door het aangaan van een transactie. Tot slot regelt de Aanwijzing dat transacties met een geldboete van € 2.500,- tot € 50.000,- of meer dan € 25.000,- in geval van schadevergoeding of voordeelontneming ter goedkeuring worden voorgelegd aan de hoofdofficier van justitie tenzij de transactie is aangeboden met toepassing van een richtlijn (voor strafvordering).

Op 1 oktober 2008 is de Richtlijn voor strafvordering Wet Personenvervoer 2000 in werking getreden (Stc. 2008, 187). Zij heeft betrekking op het strafvorderingsbeleid ter zake van met name door vervoerders (openbaar vervoer, besloten busvervoer en taxivervoer) begane feiten die samenhangen met de vergunningplicht. Op 1 november 2008 is de Richtlijn voor strafvordering warenwet in werking getreden (Stc. 2008, nr. 187). In artikel 32a Warenwet is bepaald dat de mogelijkheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete vervalt indien strafvervolgning is ingesteld. In de richtlijn zijn de transactie- en boetebedragen aangepast aan die van de bestuurlijke boete. De Richtlijn voor strafvordering Regelgeving Ministerie van Verkeer en Waterstaat, richtlijn Goederenvervoer over de Weg (Stc. 2008, nr. 187) is verlengd tot en met 31 augustus 2009.

Het Landelijk Overleg van Voorzitters van Strafssectoren heeft vele geldende landelijke oriëntatiepunten voor straftoemeting aangepast in verband met de gevolgen van de nieuwe Wet voorwaardelijke invrijheidstelling voor de netto uit te zitten straf bij onvoorwaardelijke gevangenisstraffen van 6 tot 24 maanden. De aanpassing komt er op neer dat het oriëntatiepunt omlaag gaat, omdat de nieuwe wettelijke regeling als uitkomst heeft dat de netto straf hoger uitvalt dan voorheen. Verder zijn enkele oriëntatiepunten aangepast aan de geldontwaarding. Die aanpassing gaat in per 1 januari 2009. Tot slot heeft het LOVS in september 2008 uitgangspunten gepubliceerd voor het berekenen van de opbrengst van hennep teelt in het kader van de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel. Voorop staat dat bij de berekening van de opbrengst van de werkelijke behaalde opbrengst wordt uitgegaan. Indien het dossier hierover echter weinig informatie biedt, kan van een fictieve opbrengst van 28,2 gram hennep per hennepplant worden uitgegaan.

Onderzoeken en adviezen

Het WODC heeft het rapport

Criminaliteit en Rechtshandhaving 2007 uitgebracht (Eggen, A.Th.J. (red.), Kalidien, S.N. (red.), Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2008; zie ook de website www.wodc.nl). Een van de algemene trends die in het rapport worden genoemd is dat het aantal zaken dat het openbaar ministerie afdoet daalt, terwijl het aantal dagvaardingszaken toeneemt. Verder leggen rechters volgens de onderzoekers steeds vaker combinaties van straffen en maatregelen op. Het aantal door het openbaar ministerie en rechters opgelegde taakstraffen is sinds 1995 verachtvoudigd. Met name voor vernieling en openbare orde misdrijven worden steeds vaker taakstraffen opgelegd. Een kwart van de schuldigverklaringen wordt gevolgd door oplegging van een geldboete, vaak hoger dan € 450,-. Het aantal opgelegde vrijheidsstraffen is gedaald.

De Raad voor de Rechtspraak besteedt in de serie Rechtstreeks aandacht aan het raadkameronderzoek door W.A. Wagenaar, waarin hij concludeert dat er een grote mate van overeenkomst is tussen leken en rechters in de straftoemeting (M. Croes, H. elffers en A. Klijn, 'Leken en strafrechters vergeleken: Wagenaars' raadkameronderzoek en de discussies over punitiviteit en lekeninbreng', Rechtstreeks 2008-3, Den Haag: Raad voor de Rechtspraak). De auteurs zetten kritische kanttekeningen bij het onderzoek van Wagenaar en bespreken de uitkomsten daarvan in het licht van o.a. de discussie over de al dan niet bestaande punitiviteitskloof tussen leken en rechters.

Op 20 oktober 2008 verdedigde G.K. Schoep zijn dissertatie 'Straftoematingsrecht en strafvorming' (Deventer: Kluwer 2008). Het onderzoek bevat een analyse van de constitutionele en institutionele context waarbinnen de straftoemeting plaatsvindt. Daarnaast bevat het een analyse van het wettelijk kader van de straftoemeting. Belangrijkste boodschap van de auteur is dat het, gezien de straftoematingsvrijheid die de rechter nog steeds heeft, noodzakelijk is verdieping aan te brengen in de rechtsvinding bij de straftoemeting. De auteur doet in zijn dissertatie een voorstel daartoe.

Tot slot wijzen wij op een brief van de Raad voor de Rechtspraak en het College van procureurs-generaal van 5 juni 2008 aan de Minister van Justitie. Daarin wordt op basis van een onderzoek naar afdoening van 'ernstige misdrijven' met taakstraffen, een stelling van het televisieprogramma Zembla bestreden, namelijk dat er in strijd met de bedoeling van de wetgever te vaak taakstraffen worden geëist en opgelegd voor ernstige misdrijven. De onderzoekers stellen echter kort samengevat dat achter zaken die onder 'ernstige' strafbepalingen staan geregistreerd soms minder ernstig gedrag schuil gaat. Naar aanleiding van deze brief heeft de minister een brief aan de kamer gestuurd, omdat het onderzoek voortkwam uit Kamervragen over het strafvorderingsbeleid ten aanzien van en het opleggen van taakstraffen bij ernstige gewelds- en zedenmisdrijven. Ondanks dat de onderzoeksresultaten de stellingen van Zembla nuanceren, ziet de minister toch reden de Aanwijzing taakstraffen aan te scherpen in die zin dat bij ernstige zeden- en geweldsmisdrijven geen taakstraf wordt gevorderd, 'tenzij sprake is van achterliggende feiten die in feite toch van minder ernstige

aard zijn.' ((bijlage bij) Kamerstukken II 31200 VI, nr. 172). De bestaande Aanwijzing taakstraffen schrijft al voor dat verdachten van ernstige zeden- en geweldsmisdrijven voor een taakstraf in beginsel niet in aanmerking komen.

M.J.A. Duker en P.M. Schuyt